

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
О. Б. Жильцов
« 01 » 09 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Педагогіка: Інклюзивна освіта

для студентів

спеціальності
освітнього рівня
освітніх програм

035 Філологія
першого (бакалаврського)
035.043.02 Мова і література (німецька)
035.051.01 Мова і література (іспанська)
035.055.03 Мова і література (французька)
035.052.02 Мова і література (італійська)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307895
Програма № 3669/25
Начальник відділу моніторингу якості освіти
Григорук
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 01 » 09 2025 р.

Київ – 2025

Розробники:

Мартинчук Олена Валеріївна, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Васильєва Галина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

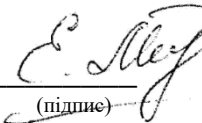
Викладач:

Васильєва Галина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 28.08. 2025 р. № 13

Завідувач кафедри

(підпис)

(Олена МАРТИНЧУК)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми, Мова і література (німецька)

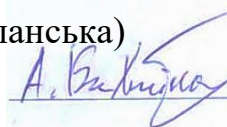
Керівник освітньої програми

(Ольга ШАПОЧКІНА)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Мова і література (іспанська)

Керівник освітньої програми

(Анна БАХТІНА)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Мова і література (французька)

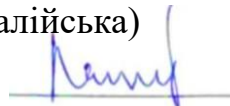
Керівник освітньої програми

(Катерина БЛИК)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Мова і література (італійська)

Керівник освітньої програми

(Тарас ЛАЗЕР)

Робочу програму перевірено
28.08.2025 р.

Заступник директора/декана

(підпис)

(Роман ПАВЛЮК)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

(підпис)

(ПБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Педагогіка: Інклюзивна освіта		
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2 / 60	
Курс	2	-
Семестр	4	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-
Аудиторні	28	-
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	15	-
Самостійна робота	13	-
Форма семестрового контролю	Іспит	-

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіння основами науково та методично обґрунтованих підходів до розбудови інклюзивного освітнього процесу з опорою на український та міжнародний досвід; оволодіння змістом сучасних ефективних підходів та технологій для подолання обмеження участі учнів з особливими освітніми потребами в освітньому процесі.

Завдання: *формувати загальні компетентності:*

- ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 4 Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 8 Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

формувати фахові компетентності:

- ФК 2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- ФК 3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії французької мови.

- ФК 8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- ФК 11 Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.
- ФК 12 Здатність до організації ділової комунікації.
- ФК 12
- ФК 19 Методична і психолого-педагогічна компетенція: знання закономірностей розвитку особистості, формування психічних процесів пам'яті, мислення, уяви, почуттів і психічних основ вивчення мови; комунікативно-педагогічна взаємодія для різних вікових груп, використання й передача знань для навчання французької мови і літератури
- ФК 20 Лінгвоприкладна компетенція передбачає: володіння лінгво-дидактичними уміньми, методичними прийомами та організаційними технологіями, необхідними для ефективної роботи в освітніх закладах.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	У с ь о г о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Теоретичні основи та тенденції розвитку інклюзивної освіти							
Тема 1. Сутність, завдання та принципи інклюзивної освіти. Основні соціально-суспільні моделі розуміння інвалідності		2	2	-	-	-	1
Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти		2	2	-	-	-	2
Тема 3. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Організація інклюзивного навчання в Україні		2	2	-	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	21	6	6	-	-	-	5
Змістовий модуль 2.							
Супровід учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання							
Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі		2	2	-	-	-	2

Тема 5. Індивідуальна програма розвитку як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учня з особливими освітніми потребами		2		2	-	-	2
Тема 6. Технології інклюзивного навчання на уроках іноземної мови		2	-	2	-	-	2
Тема 7. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках іноземної мови у процесі інклюзивного навчання		2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	2	6	-	-	8
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Усього за навчальну дисципліну «Інклюзивна освіта»	60	14	8	6	-	-	13

5. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1.

Інклюзивна освіта як сфера захисту прав людини та відповідальності держави й громадянського суспільства

Тема 1. Сутність, завдання та принципи інклюзивної освіти. Основні соціально-суспільні моделі розуміння інвалідності

Визначення понять «інтеграція», «соціальна інтеграція», «інклюзія», «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «особливі освітні потреби». Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Соціальна, медична та біопсихосоціальна моделі інвалідності. Основні принципи інклюзивної освіти.

Ключові слова: діти з особливими потребами, інтеграція, освітня інтеграція, соціальна інтеграція, інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання.

Рекомендована основна література [1, 2, 3, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 6, 9, 23, 28, 29]

Семінарське заняття № 1. Сутність, завдання та принципи інклюзивної освіти. Основні соціально-суспільні моделі розуміння інвалідності

Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти

Міжнародні документи ООН у сфері інклюзивної освіти: Загальна Декларація прав людини (1948), Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960), Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966), Конвенція про права дитини (1989), Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю (1993), Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006), Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з

особливими освітніми потребами, Конвенція ООН про права людей з інвалідністю: Стаття 24 «Освіта». Концепції інклюзивної освіти у документах ЮНЕСКО, Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Світового банку, а також Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Аналіз освітньої політики щодо забезпечення рівного доступу дітям з особливими освітніми потребами та /чи інвалідністю до якісної освіти (на прикладі провідних країн світу (США, Канада, Австралія) та європейських країн).

Ключові слова: Саламанська декларація, ООН і ЮНЕСКО, інклюзивне освітнє середовище, рівні можливості, права осіб з інвалідністю, реформа системи освіти, освітні послуги, інклюзивне навчання.

***Рекомендована основна література [1, 3, 5]
Рекомендована додаткова література [6, 25-29]***

Семінарське заняття № 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти

Тема 3. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Організація інклюзивного навчання в Україні

Інклюзивне спрямування реформи української системи освіти. Правовий та соціальний підходи як основа для забезпечення права дітей та молоді з інвалідністю на освіту. Основні поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.

Процеси інтеграції спеціальної та загальної педагогіки у контексті нової української школи (НУШ). Рівні управління інклюзивною освітою (вищій, центральний, обласний, місцевий). Повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері інклюзивної освіти. Міжвідомче партнерство з питань допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Аналіз системи надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами та ресурсні можливості спеціальної освіти.

Організація інклюзивного навчання в Україні. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти. Інклюзивно-ресурсний центр: основні завдання та напрями діяльності.

Ключові слова: реформа освіти, доступність освіти, особи з інвалідністю, інтеграція спеціальної та загальної педагогіки, освітні послуги, нова українська школа (НУШ), діти з особливими освітніми потребами, рівні управління інклюзивною освітою, міжвідомче партнерство, інклюзивні цінності, спеціальний клас, інклюзивний клас, інклюзивноресурсний центр, ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти.

***Рекомендована основна література [1, 4, 5]
Рекомендована додаткова література [4, 12-16, 19-22]***

Семінарське заняття № 3. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Організація інклюзивного навчання в Україні

Змістовий модуль 2.

Супровід учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання

Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі

Алгоритм визначення категорій (типологій) освітніх труднощів у здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Виявлення освітніх труднощів особи та/або інших обставин, які впливають на якість освітнього процесу відповідно до віку учня.

Основні завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу. Склад команди психолого-педагогічного супроводу. Організація роботи команди психологопедагогічного супроводу. Партнерські засади в роботі фахівців команди супроводу та батьків дітей з особливими потребами. Форми взаємодії фахівців між собою та з батьками в умовах інклюзивного навчання.

Ключові слова: команда психолого-педагогічного супроводу, асистент вчителя, асистент дитини, спеціальний педагог, партнерство.

Рекомендована основна література [1, 3, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 3, 9, 17, 18]

Семінарське заняття № 4. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі

Тема 5. Індивідуальна програма розвитку як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учня з особливими освітніми потребами.

Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії. Технологія розроблення індивідуальної програми розвитку. Короткотривалі та довготривалі цілі для планування участі. Пріоритети вибору SMART-цілей. Моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку. Індивідуальний навчальний план. Індивідуальна навчальна програма.

Ключові слова: індивідуальна програма розвитку, освітня траєкторія, індивідуальний навчальний план, індивідуальна навчальна програма.

Рекомендована основна література [1, 3, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [9, 13, 15]

Практичне заняття № 1. Індивідуальна програма розвитку як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учня з особливими освітніми потребами

Тема 6. Технології інклюзивного навчання на уроках іноземної мови

Концепції, орієнтовані на індивідуальний підхід у процесі навчання в інклюзивному освітньому середовищі (теорія множинного інтелекту, концепція, орієнтована на освітні потреби дітей, концепція універсального дизайну). Диференційований та індивідуальний підходи у навчанні дітей з ООП. Сутність традиційного інтенсивного навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Методики на основі підходу «Навчання у співробітництві». Стратегії когнітивного навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Технологія спільного викладання.

Ключові слова: технології інклюзивного навчання, диференційований та індивідуальний підходи, технологія спільного викладання.

Рекомендована основна література [1, 3, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 2, 5, 9, 11, 26]

Практичне заняття № 2. Технології інклюзивного навчання на уроках іноземної мови **Тема 7. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках іноземної мови у процесі інклюзивного навчання**

Сутність поняття «педагогічне оцінювання». Класифікація методів педагогічного оцінювання. Основні завдання та функції оцінювання навчання учнів з ООП. Психологопедагогічні аспекти оцінювання учнів з ООП. Методи реалізації формульованого оцінювання. Підсумкове оцінювання результатів навчання учнів з ООП. Портфоліо учня як інструмент оцінювання.

Ключові слова: педагогічне оцінювання, формульоване оцінювання, підсумкове оцінювання, портфоліо.

Рекомендована основна література [1, 3, 4, 5, 6]

Практичне заняття № 3. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках іноземної мови у процесі інклюзивного навчання

7. Контроль навчальних досягнень

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів курсу

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	3	3
Робота на практичному занятті	10	-	-	3	30
Відвідування семінарських занять	1	3	3	1	1
Робота на семінарському занятті	10	3	30	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			76		93
Максимальна кількість балів: 169					
Розрахунок коефіцієнта: $k=169/60=2,81$					

7.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 1. Сутність, завдання та принципи інклюзивної освіти. (1 год.)

Завдання: Прочитайте Саламанську декларацію та рамки дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text.

Визначте, які кроки має зробити держава задля організації інклюзивної освіти на національному рівні.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до аналізу інформації – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність грамотно презентувати результати діяльності – 1 б. *Форма подання:* структурований опис.

Тема 2. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти (2 год.)

Завдання: Проаналізуйте основні положення міжнародних документів, що регламентують право на інклюзивну освіту. Узагальнення подайте у вигляді таблиці.

Документи ООН		
1	Загальна Декларація прав людини (1948)	<i>Основні положення:</i>
2	Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960)	<i>Основні положення:</i>
3	Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966)	<i>Основні положення:</i>
4	Конвенція про права дитини (1989)	<i>Основні положення:</i>
5	Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю (1993)	<i>Основні положення:</i>
6	Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006)	<i>Основні положення:</i>
Декларації міжнародних Форумів у сфері освіти		
7	Всесвітня декларація про освіту для всіх (Джомтєн, 1990)	
8	Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з особливими освітніми потребами та Рамки Дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами (1994)	<i>Основні положення:</i>
9	Копенгагенська декларація про соціальний розвиток (1995)	<i>Основні положення:</i>
10	Дакарські рамки дій. Освіта для всіх: виконання наших загальних зобов'язань (2000)	<i>Основні положення:</i>
11	Інчхонська декларація. Освіта – 2030: забезпечення загальної інклюзивної і справедливої якісної освіти та навчання протягом усього життя (Всесвітній форум з питань освіти (2015)	<i>Основні положення:</i>
12	Калійські зобов'язання (2019)	<i>Основні положення</i>

Критерії оцінювання: розкриття змісту – 3 б., здатність до критичного мислення – 1 б.; здатність до грамотної презентації матеріалу – 1 б. *Форма подання:* таблиця.

Тема 3. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Організація інклюзивного навчання в Україні (2 год.)

Завдання: Проаналізуйте Концепцію Нової української школи

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Обґрунтуйте, яким чином Нова українська школа сприяє розвитку інклюзивної освіти.

Критерії оцінювання: розкриття змісту – 3 б., здатність до критичного мислення – 1 б.; здатність до грамотної презентації матеріалу – 1 б.

Форма подання: результати подаються у вигляді есе у документі Word.

Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі (2 год.)

Завдання: Проаналізуйте положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН України від 08.06.2018 р. № 609. URL :

<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologopedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyiserednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>

Складіть ментальну карту, у якій представте основні функції усіх членів команди психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами.

Критерії оцінювання: розкриття змісту – 3 б., здатність до критичного мислення – 1 б.; здатність до грамотної презентації матеріалу – 1 б. *Форма*

подання: ментальна карта.

Тема 5. Індивідуальна програма розвитку як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учнів з ООП (2 год.) *Завдання:* Ознайомтеся з літературою:

1. Порошенко М. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. С. 125-137. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>
2. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>

Наприкінці Порядку ... розміщено покликання на Додаток 3 Індивідуальна програма розвитку. Ознайомтеся із формою Індивідуальної програми розвитку (ІПР), коротко охарактеризуйте зміст кожного розділу ІПР.

Критерії оцінювання: розкриття змісту – 3 б., здатність до критичного мислення – 1 б.; здатність до грамотної презентації матеріалу – 1 б. *Форма подання:* таблиця, схема, структурований опис (на вибір студента).

Тема 6. Технології інклюзивного навчання на уроках іноземної мови (2 год.) *Завдання:* опрацюйте англomовні матеріали за посиланням та зробіть конспекти – пам'ятки для педагогів. Посилання:

<https://www.understood.org/en/learning-thinking-differences/treatments-approaches/educational-strategies/differentiated-instruction-what-you-need-to-know>
<https://www.understood.org/en/learning-thinking-differences/child-learning-disabilities/reading-issues/understanding-your-childs-trouble-with-reading>
<https://www.understood.org/en/learning-thinking-differences/child-learning-disabilities/add-adhd/how-to-improve-focus-in-kids>

Критерії оцінювання: здатність до аналізу інформації – 1 б., здатність до критичного мислення – 1 б., здатність продемонструвати вміння працювати з інформаційними джерелами – 1 б., здатність продемонструвати вміння фахово презентувати результати власної пошукової діяльності – 1 б., здатність грамотно презентувати результати діяльності – 1 б. *Форма подання:* у вигляді пам'яток для педагогів.

Тема 7. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках української мови та літератури у процесі інклюзивного навчання (2 год.)

Завдання: прочитайте методичні рекомендації «Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами» (укладачі: Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко, 2024. 40 с.

URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomentatsiyi2024.pdf>.

Охарактеризуйте методи поточного оцінювання: формувальне оцінювання, портфоліо, педагогічне спостереження.

Критерії оцінювання: здатність до аналізу інформації – 1 б., здатність до критичного мислення – 1 б., здатність продемонструвати вміння працювати з інформаційними джерелами – 1 б., здатність продемонструвати вміння фахово презентувати результати власної пошукової діяльності – 1 б., здатність грамотно презентувати результати діяльності – 1 б. *Форма подання:* структурований опис.

7.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
Інклюзивна освіта			
МКР 1	Тестування в ЕНК «Інклюзивна освіта» (25 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал / правильна відповідь, макс. – 25 б.
МКР 2	Тестування в ЕНК «Інклюзивна освіта» (25 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал / правильна відповідь, макс. – 25 б.

7.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання. Іспит.

Тестування в ЕНК.

7.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Критерії оцінювання завдань

За перше завдання (репродуктивного характеру) – тах 15 балів за правильну відповідь, яка демонструє знання і розуміння теоретичного матеріалу.

За друге завдання (аналітичне) – тах 15 балів за правильну, розгорнуту відповідь, з наявним аналізом та аргументацією власної позиції щодо змісту питання.

За третє завдання (практичне) – тах 10 балів за правильну, розгорнуту відповідь, яка на достатньо високому рівні презентує сформованість у студента професійних компетентностей у сфері навчання, виховання і розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

7.6. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Питання репродуктивного і аналітичного характеру

1. Охарактеризуйте статті Закону України «Про освіту» (2017 р.), які стосуються надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами, та їх значення для розвитку інклюзивної освіти в Україні.
2. Проаналізуйте нові поняття, які визначено у Законі України «Про освіту» (2017 р.) і які стосуються інклюзивного навчання.
3. Охарактеризуйте сучасний стан розвитку інклюзивної освіти в Україні. Проаналізуйте українське законодавство щодо забезпечення інклюзивного навчання дітей дошкільного і шкільного віку з особливими освітніми потребами.
4. Проаналізуйте концепцію нормалізації та теорію включення як підґрунтя для забезпечення рівних шансів для всіх дітей.
5. Охарактеризуйте вимоги до навчально-методичного забезпечення інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами. Розкрийте технологію розроблення індивідуальної програми розвитку дитини групи/класу з інклюзивним навчанням.
6. Проаналізуйте медичну та соціальну модель інвалідності. Визначте основні характеристики біопсихосоціальної моделі розуміння інвалідності.
7. Охарактеризуйте інклюзивну освіту осіб з порушеннями психофізичного розвитку в освітологічному контексті та визначте її місце в освітній системі України.
8. Проаналізуйте сучасні проблеми інклюзивного навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в Україні.
9. Проаналізуйте досвід упровадження інклюзивної освіти в різних країнах. Охарактеризуйте значення вивчення зарубіжного досвіду для розвитку інклюзивної освіти в Україні.
10. Охарактеризуйте національне законодавство у сфері освіти дітей з особливими освітніми потребами. Проаналізуйте українське законодавство щодо забезпечення рівного доступу дітям з психофізичними порушеннями до якісної освіти.
11. Охарактеризуйте особливості організації інклюзивного освітнього процесу.
12. Проаналізуйте переваги інклюзивної освіти для всіх учасників освітнього процесу: дітей з особливими потребами та їхніх однолітків, батьків дітей з особливими потребами, педагогів, керівників закладів освіти, інших членів місцевих громад, суспільства загалом.
13. Охарактеризуйте основні бар'єри на шляху впровадження інклюзивної освіти: фізичні, інформаційні, інституційні, ментальні.
14. Охарактеризуйте цінності інклюзивної освіти. Визначте роль школи у просуванні інклюзивних цінностей.
15. Охарактеризуйте структуру індивідуальної програми розвитку дитини та визначте етапи роботи на створення ІПР дитини.
16. Охарактеризуйте поняття «професійне співробітництво міждисциплінарної команди спеціалістів в інклюзивному середовищі». Визначте напрями міждисциплінарного супроводу дітей з особливими потребами у закладі освіти з інклюзивним навчанням.
17. Поясніть порядок оформлення дитини з особливими освітніми потребами до інклюзивного класу.
18. Проаналізуйте роль психолого-педагогічного супроводу для забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії дитини з особливими освітніми потребами закладі освіти з інклюзивним навчанням.
19. Проаналізуйте основні підходи до застосування концепції універсального дизайну у навчанні.
20. Охарактеризуйте психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги у системі психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі.
21. Визначте склад та функції команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі.

22. Дайте загальну характеристику діяльності Інклюзивно-ресурсних центрів щодо здійснення оцінки особливих потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
23. Охарактеризуйте сучасні проблеми інклюзивного навчання та шляхи їх вирішення.
24. Розкрийте основні завдання та роль асистента вчителя; функції асистента вчителя: організаційні, навчально-розвивальні, діагностичні, прогностичні, консультативні. Визначте компетентності асистента вчителя: знання, уміння, особистісні характеристики.
25. Проаналізуйте роль асистента вчителя у забезпеченні особливих освітніх потреб учнів. Порівняйте обов'язки учителя та асистента вчителя.
26. Охарактеризуйте особливості психофізичного розвитку різних категорій дітей.
27. Охарактеризуйте особливі освітні потреби учнів.
28. Охарактеризуйте технології інклюзивного навчання на уроках іноземної мови.
29. Охарактеризуйте види оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках іноземної мови у процесі інклюзивного навчання.

Питання практичного характеру

1. Проаналізуйте інклюзивний кейс, наведіть найкращий, на Вашу думку, можливий спосіб вирішення ситуації.

6.7. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100 бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Навчально-методична карта

Разом (денна форма): 60 год.: 14 год. – лекції, 6 год. – практичні заняття, 8 год.– семінарські заняття, 23 год. – самот. робота, 4 год. – МКР

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II		
Назва модуля	Теоретичні основи та тенденції розвитку інклюзивної освіти			Супровід учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання			
Кіл. балів за модуль	76 балів			93 бали			
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми занять	Сутність, завдання та принципи інклюзивної освіти. Основні соціально-суспільні моделі розуміння інвалідності (1 б.)	Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти (1 б.)	Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Організація інклюзивного навчання в Україні (1 б.)	Команда психологопедагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі (1 б.)	Індивідуальна програма розвитку як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учня з особливими освітніми потребами (16.)	Технології інклюзивного навчання на уроках іноземної мови (16.)	Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках іноземної мови у процесі інклюзивного навчання (1 б.)
Тема практ. зан.					Індивідуальна програма розвитку як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учня з особливими освітніми потребами (16.)	Технології інклюзивного навчання на уроках іноземної мови (16.)	Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках іноземної мови у процесі інклюзивного навчання (1 б.)
Робота на практ. зан					10 балів	10 балів	10 балів
Тема сем. заняття	Сутність, завдання та принципи інклюзивної освіти (1 б.)	Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти (1 б.)	Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Організація інклюзивного навчання в Україні (1 б.)	Команда психологопедагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі (1 б.)			
Робота на сем. занятті	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів			
Сам.робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

Всього: 169 балів. K=169/60=2,81

8. Рекомендовані джерела Основна (базова):

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с. URL :
1. https://ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/asystent_uchytelia.pdf 2. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство: навч.-метод. посіб. / Л.Ю.Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. К., 2012. 216 с. URL : https://ud.org.ua/images/pdf/Invalidnist_ta_suspilstvo.pdf
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практич. посіб. / Тім Лорман, Джоан Депплер, Девід Харві; пер. з англ. К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. 296 с. URL :
3. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvnenavchannya/posibniki/inkluziyavnz.pdf>
4. Нова українська школа : поради для вчителя / Н. З. Софій, О. В. Онопрієнко, Ю. М. Найда та ін.; за заг. ред. Н. М. Бібік. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL : <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlyavchytelya.pdf>
5. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvnenavchannya/posibniki/inkluziyavnz.pdf>
6. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / Укл.: Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко, 2024. 40 с. URL : <https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOPmetodrekomentatsiyi-2024.pdf>

8. Додаткові джерела:

1. Данілавічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч.метод. посіб. / Е.А. Данілавічутє, С.В. Літовченко; за заг. ред. А.А. Колупасової. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с.
2. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / О.М. Таранченко, Ю.М. Найда; за заг. ред. А.А. Колупасової. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.
3. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: навч.-метод. посіб. / С.М. Єфімова, С.В. Королук; за заг. ред. А.А. Колупасової. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. 164 с.
4. Індекс інклюзії : розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл : посіб. / Тоні Бут; пер. з англ. К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 190 с.
5. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / О. М. Таранченко, Ю. М. Найда; за заг. ред. А.А. Колупасової. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.
6. Колупасова А.А., Таранченко О.М. Інклюзивне навчання: вибір батьків. Ranok Publishing House Ltd, 2023. 56 с.
7. Мартинчук О.В. *Інклюзивна педагогіка в контексті розвитку сучасного наукового знання про освіту. Освітологія: українсько-польський щорічник.* 2016. № 5. С. 147151.
8. Методичні рекомендації «Безпечне освітнє середовище: Надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації». УІРО, 2023. URL : <https://uied.org.ua/2023/8/10880/>

9. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 163 с.
10. Модуль. Доступність та універсальний дизайн / О. Красюкова-Еннс, Я. Грибальський, Л. Байда, В. Азін. К., 2011. 132 с.
11. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг.ред. М.А. Порошенко та ін. Київ, 2017. 252 с.
12. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр / Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545.
13. Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти/Постанова Кабінетк Міністрів України від 15.09.2021 № 957
14. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН України від 08.06.2018 р. № 609.
15. Про освіту / Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII.
16. Про методичні рекомендації "Безпечне освітнє середовище: Надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації № 1/11479-23 від 03.08.2023 (розроблено ДУ
17. "Український інститут розвитку освіти") URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2023/08/04/Lyst.MON1.11479-23.vid.03.08.2023-1.pdf>
18. Скрипник Т. В., Мартинчук О. В., Заєркова Н. В., Найда Ю. М. Інноваційні шляхи підвищення інклюзивної компетентності педагогів закладів освіти з опорою на досвід Польщі. Інноваційна педагогіка. 2024. Вип. 73. С.120-126.
19. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали. / Укладач: Софій Н.З. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 70 с.
20. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Н. З. Софій. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 76 с.
21. Кабінет Міністрів України. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, 2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5272024-%D1%80#Text>
22. Кабінет Міністрів України. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, 2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>
23. Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України від 04.09.2024 № 6/688-24 щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/850/0f5/66d8500f5d232894940546.pdf>
24. Наказ МОН України № 563 від 15.05.2023. Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-okremih-pitan-zdobuttya-osviti-vzakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-v-umovah-voyennogo-stanu-v-ukrayini>
25. Dunsmuir S., Frederickson N., Cline T. *Special Educational Needs, Inclusion and Diversity, 4e*. McGraw-Hill Education (UK). 2024. 692 с. URL :
26. Martynchuk O., Skrypnyk T., Sofiy N., Bahdanovich Hanssen N. Inclusive education in Ukraine – tension between policy and practice. *Dialogues between Northern and Eastern Europe on the Development of Inclusion. Theoretical and Practical Perspectives* / Edited By Natallia Bahdanovich Hanssen, Sven-Erik Hansén, Kristina Ström. London: Routledge, 2021. P.148-167. (in English)
27. Martynchuk O., Skrypnyk T., Sofii N., Babych N., Kangas J., Harju-Luukkainen H. [Family-Professional Collaboration in Early Childhood Education and Care in Ukrainian](#)

Policy. *Interprofessional and Family-Professional Collaboration for Inclusive Early Childhood Education and Care*. Springer International Publishin, 2023.

URL : https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-34023-9_12

29. The Space of Inclusive Educational. Voices from Ukraine and Beyond / Ed. By O. Budnyk, S. Sydoriv. Leiden, Boston : Brill, 2024.

10. Додаткові електронні ресурси:

1. Педагогіка (2 курс, 1р ВО, МЛІС, очна) [Електронний курс]. Режим доступу: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=21110>
2. Педагогіка (2 курс, 1р ВО, МЛІТ, очна) [Електронний курс]. Режим доступу: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=21109>
3. Педагогіка (2 курс, 1р ВО, МЛН, очна) [Електронний курс]. Режим доступу: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=21106>
4. Педагогіка (2 курс, 1р ВО, МЛФ, очна) [Електронний курс]. Режим доступу: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=21107>
5. Сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком». URL : www.ussf.kiev.ua
6. Інклюзивне навчання. Сайт МОН України. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
7. Сайт НУШ. URL : <https://nus.org.ua/articles/shkola-dlya-vsih-prohodte-onlajn-kurs-proorganizatsiyu-inklyuzyvnoho-seredovyshha/>
8. Міжнародний інститут інклюзії. Група у Фейсбук. URL : https://www.facebook.com/groups/1846569178906451/?multi_permaLinks=3735964116633605%2C3735962789967071%2C3735896173307066%2C3735413946688622&notification_id=1694874072890695&notification_t=group_activity&ref=notification&locale=ru_RU
9. Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка. Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти. URL : <https://elibrary.kubg.edu.ua/view/divisions/il=5Fspkio/>

10. Рекомендовані книги та фільми.

Книги:

1. Деніел Кіз. Квіти для Елджернона /пер.з англійської В. Шовкун. – Харків: клуб сімейного дозвілля, 2015. – 304 с.

Фільми:

1. «Людина дощу», фільм режисера Баррі Левінсона (1988р.)
2. «Колір раю», фільм режисера Маджида Маджиді (1999 р.).

11. Ресурси для неформальної освіти

1. Школа для всіх. Онлайн курс про організацію інклюзивного освітнього середовища. URL :: https://study.edera.com/uk/courses/course/?_ga=2.58450345.2045256465.1625645308-1261316289.1625645308#!409
2. Навчаємося з радістю. Онлайн-курс для спеціалістів, які працюють з дітьми із синдромом Дауна і дітьми з інтелектуальними порушеннями. URL : <https://courses.edera.com/courses/course-v1:DownSyndrome+DS101+2020/about>

3. Недискримінаційний підхід у навчанні. Онлайн-курс. URL : <https://courses.edera.com/courses/course-v1:EdEra-Studena+Inc+1/about>
4. Участь батьків у організації інклюзивного навчання. Онлайн-курс. URL : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Par+1/about>
5. Психологічна підтримка для дітей. Корисні ресурси психосоціальної підтримки, 2024. URL : <https://osvitanow.org/psychological-support-for-children/>
6. Онлайн-курс про вчителювання у час кризи. Сміливі навчати. https://study.edera.com/uk/courses/course/1762?_ga=2.121263692.55931335.1693335248-261741159.1693335248
7. Онлайн-курс про психосоціальну підтримку педагогів та дітей. Школа стійкості. <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2863>

**Оновлення робочої програми навчальної дисципліни
«Педагогіка: інклюзивна освіта» спеціальності «Філологія» (іспанська, італійська,
німецька, французька) на 2024-2025 н.р.**

До робочої програми навчальної дисципліни «Педагогіка: інклюзивна освіта», затвердженої на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти (протокол від 10.02.2025 № 2), внесено такі зміни:

- **оновлено титульний аркуш програми;**
- **оновлено завдання для самостійних робіт до тем: № 2 «Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти», № 4 «Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі», № 5 «Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії», № 6 «Технології інклюзивного навчання на уроках іноземної мови», № 7 «Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках іноземної мови у процесі інклюзивного навчання;**

- **внесено до розділу 8. «Рекомендовані джерела», підрозділу «Основна» такі джерела:**

6. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / Укл.: Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко, 2024. 40 с. URL : <https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomentatsiyi2024.pdf>

- **внесено до розділу 8. «Рекомендовані джерела», підрозділу «Додаткова» такі джерела:**

19. Кабінет Міністрів України. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, 2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>

20. Кабінет Міністрів України. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, 2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>

21. Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України від 04.09.2024 № 6/688-24 щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/850/0f5/66d8500f5d232894940546.pdf>

22. Наказ МОН України № 563 від 15.05.2023. Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennyametodichnih-rekomendacij-shodo-okremih-pitan-zdobuttya-osviti-v-zakladah-zagalnoyiserednoyi-osviti-v-umovah-voeyennogo-stanu-v-ukrayini>

25. Martynchuk O., Skrypnyk T., Sofii N., Babych N., Kangas J., Harju-Luukkainen H. [Family-Professional Collaboration in Early Childhood Education and Care in Ukrainian Policy. Interprofessional and Family-Professional Collaboration for Inclusive Early Childhood Education and Care.](#) Springer International Publishin, 2023.

URL : https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-34023-9_12

26. The Space of Inclusive Educational. Voices from Ukraine and Beyond / Ed. By O. Budnyk, S. Sydoriv. Leiden, Boston : Brill, 2024.

- до розділу 11. «Ресурси для неформальної освіти»:

6. Онлайн-курс про вчителювання у час кризи. Сміливі навчати.

https://study.edera.com/uk/courses/course/1762?_ga=2.121263692.55931335.169333524

8-

[261741159.1693335248](https://study.edera.com/uk/courses/course/1762?_ga=2.121263692.55931335.169333524)

7. Онлайн-курс про психосоціальну підтримку педагогів та дітей. Школа стійкості.

<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2863>